

posudek na diplomovou práci

Bc. Evy Lédlové

NÁVRAT DO BUDOUCNOSTI
Etnografický výzkum
lokálního výměnného systému v Toulouse

Studentka Eva Lédlová si jako téma diplomové práce zvolila lokální systémy výměnného obchodu, která opřela o empirickou studii realizovanou v rámci toulouského systému SEL Cocagne. K výzkumu autorka záměrně zvolila metody etnografického výzkumu s cílem vytvořit holistický popis zkoumané reality. Na úvod je třeba říct, že se jí to v zásadě daří, i když snaha o vysvětlení širšího kontextu docela rozmělnuje prezentovaná zjištění. Skutečnost, že autorka vychází nejen z analýzy rozhovorů, ale také z vlastní šestiměsíční (insiderské) zkušenosti, si však zaslouží ocenění. Příběhová forma psaní některých pasáží pak dává textu plastičnost, činí ho čtivým a čtenářsky atraktivním.

Diplomantce také nelze upřít ohromnou znalost tématu LETS a jeho různých, často vzdálených, kontextů. Autorka se fenomén snaží v práci rámovat historicky, psychologicky, antropologicky, filosoficky, ekonomicky a v neposlední řadě sociologicky (zejména individualizační teorií). Bohužel, dle mého soudu, nedokázala nalézt funkční strukturu, která by jednotlivá sub-témata a dimenze propojovala dohromady. Kapitoly práce stojí spíše vedle sebe, než že by na sebe navazovaly a směřovaly k nějakému vyústění. Domnívám se, že by bývalo bylo šťastnější zaměřit se jen na některé z témat nebo na určitou přesně definovanou dimenzi fungování lokálních systémů výměnného obchodu. Snaha podat holistický obraz bohužel vyústila do příliš často povrchních zjištění, která jsou zřídka diskutována s jinými výzkumy či teoretickou literaturou. Logika textu je spíše implicitní a čtenář se musí hodně domýšlet, proč autorka píše zrovna např. o daru.

Problém spatřuji v tom, že práce není dostatečně zacílená. Chybí také explicitně formulovaný přínos práce, proč má cenu téma zkoumat? Jako výzkumný problém si autorka

stanovila „*vnímání dluhu a vztahu k penězům*“ (str. 8) a to formou, na kterou by se dalo odpověď ano/ne. V samotné práci se autorka však zabývá mnoha dalšími tématy a předkládá dílčí empirické zjištění nesouvisející s otázkami, které si v úvodu klade. Otázky jsou navíc leckdy mnohoznačně, až neohrabaně formulovány (hypotézy chybí úplně). Nevadilo by mi to tolik, následovala-li by analýza, která by se pokusila porozumět různým souvislostem vnímání dluhu a vztahu k penězům v rámci LETS. Autorčina závěrečná zjištění, že mají lokální systémy výměnného obchodu schopnost měnit vnímání problematiky dluhu a peněz vyznívají s ohledem na absenci empirických dokladů poněkud nepřesvědčivě. Čtenář má pocit, že jej autorka z širých dálek jejího poznání poněkud násilně vrací zpět k původnímu tématu práce. V zásadě se předkládaná studie věnuje mnoha tématům, která otevírá, a bez hlubší reflexe a diskuze je nechává v dalších částech bez povšimnutí.

Jako přinejmenším nestandardní považuji rozvěklý popis metody výzkumu, který připomíná v mnoha úsecích spíše výňatek ze skript kvalitativní sociologie. Místo obecných pasáží o etnografickém výzkumu by bohatě postačilo doplnit text pojednávající o tom, jak autorka postupovala, o odkazy na relevantní metodologickou literaturu.

Co se empirické části týče, zde autorka opět poněkud nestandardně kloubí vlastní empirickou zkušenost, s poznatky ostatních autorů a vlastní analýzou rozhovorů (kap. 5-10). Diplomová práce zde má „knižní“ charakter. Nepatřím mezi rigidní formalistní akademiky a v zásadě by mě toto členění nevadilo, kdyby autorka svá zjištění nahlížela kriticky. Diplomantka sleduje převážně to, co jí kdo řekl a hlouběji sdělení neanalyzuje. Výpovědi svých respondentů využívá k „potvrzení“ teorií, které v této části představuje. O postupu analýzy se čtenář moc nedozví (Jak třeba autorka analyzovala chartu SEL Cocagne? Jak kódovala rozhovory?). Analýzu zúžila na četnost různých zaznamenaných fenoménů, zejména tedy na ty, které se objevovaly často (bližší specifikace však v práci chybí). Přestože k získání dat autorka využívá pestrou škálu výzkumných metod (oceňuji např. terénní deník), čtenář bez popisu jejich analýzy může úspěšně pochybovat o jejich validitě.

Po formální stránce nemám práci co vytknout. Autorka většinou svědomitě rozlišuje vlastní názory a zjištění od těch převzatých. Literatura je citována relativně pečlivě, poznámkový aparát je veden řádně, gramatických a stylistických chyb není mnoho, i když některé překlady a názvy kapitol působí úsměvně. Práce však splňuje většinu očekávatelných nároků.

Práci by bylo záhodno zúžit, lépe zacílit a přestrukturovat. Po vědecké stránce by byla práce přínosnější, kdyby autorka svá zjištění více komparovala. Osobně jsem to nejvíc postrádal v pasážích, kde popisuje silné a slabé stránky fungování SEL Cocagne (např. nedostatečná nabídka stran potravin a produktů denní spotřeby). Domnívám se, že práce je i přes určitou nedotaženost badatelsky přínosná. Byl bych rád, kdyby autorka u obhajoby lépe popsala v čem a pokusila se svá zjištění srovnat s ostatními výzkumy LETS.

Práci se mi nehodnotilo snadno. Rád bych ocenil volbu tématu i zvolené metody. Bohužel má práce řadu výše zmíněných problematických rysů. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji bodové hodnocení 14-16 b., které komisi umožní práci hodnotit velmi dobře nebo výborně podle toho, jak se diplomantka vypořádá s připomínkami během obhajoby.

Mgr. Lukáš Kala, Ph.D.